

Lördagen den 27 oktober 2007 aktiverades den nyligen återtända fyren Pater Noster av Trollhättans Sändareamatörer. Med på ön Hamneskär där fyren står var Jan (SM6TUW), Mikael (SM6VZU), Björn (SM6VTK), Markus (SM6WCQ) och Markus bonusöverton (och troligtvis blivande radioamatören) Marcus. Detta var en aktivitet som föregicks av snabb planering och som skulle visa sig bli mer intressant än vad vi först hade tänkt oss...

Av SM6WCQ, Markus Hellgesson

Fyren och fyrplatsen

Fyren Pater Noster som är av så kallad Heidenstamtyp uppfördes 1868 och var i drift fram till 1977. Under 2002/2003 fördes den i land för restaurering, ett arbete som visade sig mycket större och dyrare än någon kunnat tro. Den 3/7 2007 stod den mer än 100 ton tunga stålkonstruktionen åter på sin plats på Hamneskär och den 26/9 var det dags att tända Pater Noster för första gången på 30 år. Att ta sig ut till Hamneskär fyra distansminuter utanför Marstrand kräver fint väder och sjövärdig båt med litet djupgående. Den lilla hamnen på östsidan är cirka 0,8 m djup vid normalvattenstånd och redan måttlig sjöhävning äventyrar möjligheten att komma in genom den 4 m breda öppningen mellan pirarna. Fyrvaktmästarbostäderna har renoverats och iordningställt av statens Fastighetsverk. Ett företag arrenderar nu anläggningen och driver verksamhet. I framtiden planeras för konferens och sommarcafé med mera.

Planering och förberedelser

Det var när Jan hörde att fyren skulle bogseras ut från Göteborg till Hamneskär som idén tändes. Fanns det några radioamatörer vilka bevakade evenemanget? Tydligtvis inte, det var semester-tid och folk låg i hängmattan. I augusti var fyrhelgen inplanerad på Islandsbergs fyr (8S6IL)

Expeditionsdeltagarna och en ur personalen på väg ut till Hamneskär

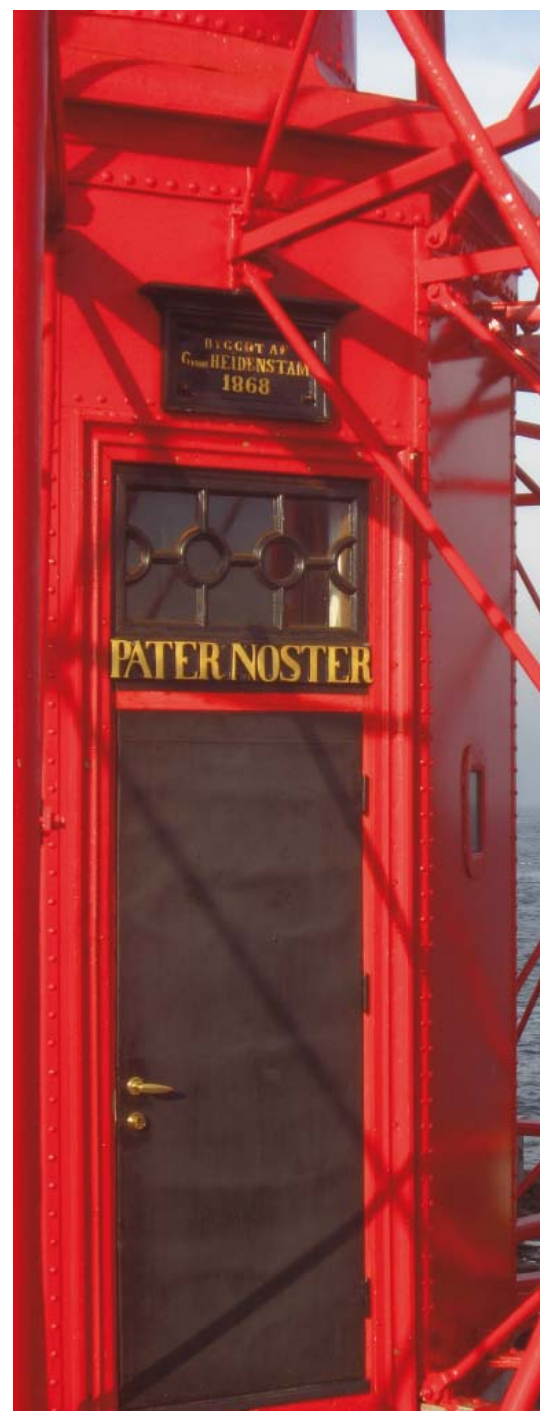
för Jans del och kollegan Markus från Trollhättans Sändareamatörer, SK6DW, var inbjuden. Idén om aktivering av Pater Noster växte och Jan och Markus började diskutera detta flitigt. Det verkade inte finnas någon klubb engagerad i fyren. SK6DW hade ju redan fyraktivitet på Bastungens fyr men det här skulle vara något extra- Pater Noster- kungen bland svenska fyrrar. Det var dags att gå från diskussion till handling! Jan kontaktade Kurs Pater Noster, det företag som driver verksamhet på ön. Markus ordnade specialsignaler via SM6JSM, Eric. Detta gick väldigt smidigt, 7S6PN och SF6PN registrerades på SK6DW för aktivitet från fyren. Nu var förberedelserna i full gång. Målet var att "aktivera fyren", men givetvis även att reka inför nästa års fyrhelg. Från slutet av augusti till den 26 september var det bråda dagar för att hinna fixa allt. De första kontakterna med Susanne på Kurs Pater Noster inspirerade oss att gå vidare. Tillgång till logi, nätspänning, vatten och transport skulle gå att ordna. Diskussioner med SK6DW's ordförande Dick SM6HNS gav ytterligare inspiration. Det största hindret verkade bli transporten. Vi sökte allt: privat, fiskare och båttaxi. Det gick trögt, båtsäsongen var slut och de som var kvar planerade för hummerfisket. Markus tog upp diskussionerna i klubben också. Vilka ville och kunde följa med? Vilken utrustning behövdes, hade vi allt själva? Kände vi någon som kunde hjälpa till med transporterna? Vem ska ta med vad och så vidare? Ansvar delades också ut för att informera om vår stundande aktivitet. Vi la upp information på qrz.com, ssa.se, sk6dw.se med flera. Till slut blev det klart med bokning av lokaler och sovplatser samt transport ut. Alla som skulle med packade och vi delade upp vilka som skulle ta med radioapparater, antenner, glasfibermaster, kablar och så vidare. Nätspänning finns på ön så batterierna lämnades hemma.

Första försöket

Den planerade helgen 29–30 september var i antågande, fyren hade tänts onsdagen innan och vi såg alla fram emot att äntligen få åka ut och köra radio därifrån. Men ju närmare helgen vi kom desto sämre blev vädret. Osäkerheten om vi skulle komma ut varade in i det sista. På lördag förmiddag fick vi beskedet att det inte skulle vara möjligt att åka ut. Det blåste stundtals 17 m/s ostlig vind – rakt in i hamninloppet. Skepparen vägrade av säkerhetsskäl. Vi var då redan på väg till Marstrand men styrde kosan mot Stenungsund istället för att passa på att besöka SK6QA som körde radio från ett köpcentra.

Mer planering och förberedelser

Redan i bilen på väg till Stenungsund ringde Markus runt till alla inblandade för att så fort som möjligt spika ett nytt datum som passade. Helgen efter var de flesta av oss upptagna på annat håll. Den 13–14 oktober var det andra aktiviteter ute på Hamneskär, vilket omöjlig-

gjorde vår närvaro. Helgen därefter var det JOTA och FROSSA som vi också ämnade delta i. Till slut lyckades vi spika helgen den 28–29 oktober. Mätte vädergudarna vara på vår sida denna gång! Sedan blir det nog för sent på säsongen... Hur som helst, veckan efter första försöket var det mycket stabilt högtrycksväder. Jan insåg att det skulle vara ganska riskfritt att paddla med sin kajak de fyra distansminuterna för att rekognosera fyrplatsen. Den 3 oktober tog han ut en semesterdag och lastade kajaken på sin bil. Med fanns radion packad i vattensäker säck, dipolantenner, batteri, säkerhetsutrustning, sjökort och proviant. Färden gick från Skaftö ned till Tjörns SV udde. Utgångspunkt var Klädesholmen varifrån Jan skulle kunna paddla genom en relativt skyddad skärgård ut till Hamneskär. Vädret var idealiskt med syd-

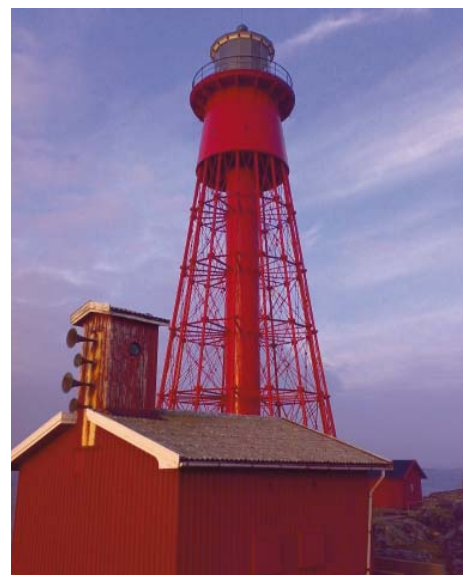

km paddling.

Äntligen blir det av

Förhoppningen om att vädret skulle vara bättre verkade besannas. På fredag eftermiddag fick vi klartecken att resan skulle bli av och packningen gick igenom och kompletterades. Nu skulle det bli av! Så på lördag morgon stod vi på kajen i Marstrand med radioapparater och varma kläder packade i vattentäta väskor redo att trotsa vågorna. Susanne från Kurs Pater Noster mötte upp oss och vi tog plats i ribbåten som tog oss ut med all vår utrustning till Hamneskär. Transporten tog cirka tio minuter. Susanne guidade runt oss på ön. Till vårt förfogande stod två byggnader. Det före detta uthuset inrymde ett konferensrum och detta skulle bli vårt primära radorum. Fyrvaktmästarbostaden var en större byggnad med ett antal sovrum, kök och dylikt. Vi fick två rum som låg i husets ena gavel. Där-efter visade Susanne oss fyren. Det är ett fantastiskt (och dyrt) renoveringsjobb som utförts! Vänligt nog tilläts vi fästa en hisslina på 25 m höjd i fyren i vilken en FD-4 spändes upp, andra änden fästes i toppen på en flaggstång på andra sidan ön (Hamneskär är en tämligen liten ö). Matningspunkten hamnade precis över uthuset som fick tjäna som radioshack. I fyren möttes vi dessutom av två personer som var ute och tog lite mått för ett modellbygge av fyren. Dessa var fyrentusiaster som var intresserade av vad vi var för några. Hur otroligt det än verkar visade sig den ene vara radioamatör. Han har signalen SM6KVT och är numera medlem i Trollhättans Sändareamatörer. Han fick senare den första kontakten med SF6PN på 145,500 FM. Det trodde nog ingen av oss, att den här resan skulle värva medlemmar, hi. Vi hade med oss två stycken 12 m glasfibermaster för att fästa antenner i. I ena hissades upp olika KV-vertikaler, i den andra fästes två stackade Moxon-antennerna för 2 m. För att vara på den säkra sidan stagades bägge master på två nivåer. Tack vare detta klarade vi av söndagens vindar på 17-18 m/s utan missöden. Mikael hade tagit med sig mobilt bredband som kopplades upp. Detta använde vi till DX-cluster och för att uppdatera information om vår expedition på olika forum och hemsidor. Han hade dessutom tagit med en webb-kamera som han kopplade in och lade ut på sk6dw.se. I konferensrummet placerade vi en Kenwood TS-2000 och kopplade den till FD-4:an. Från denna station kördes det mestadels 80 m. Efter ett par timmar på ön hade vi tre stationer uppkopplade och igång. Målet var att aktivera minst tre band åt gången, men det visade sig vara omöjligt på grund av störningar från nätaggregat. Vi löste det genom att placera en radio i ett av rummen i bostadshuset. Från den, en ICOM IC-706MKIIG, kördes 15, 17 och 20 m. 2 m kördes både från konferensrummet, då på TS-2000, och från sovrummet, där från en Yaesu FT-857. Kontakterna började så sakteliga droppa in. Tyvärr för vår del var det CQWW samma helg så det var ordentligt

lig vind 3–5 m/s och uppehåll. Paddlingen ut tog lite mer än en timme. I dessa vatten är det strömt vilket skulle ge en otrevlig sjö vid ökande vind. För att minska risken att råka ut för ett eventuellt väderomslag bestämde sig Jan för att stanna högst en timme på skäret. På Hamneskär borde man köra med vertikaler men Jan noterade att det även fanns en flaggstång på lämpligt avstånd från fyren. Det skulle bli bra fästpunkter för trådantennerna. Det före detta uthuset som ligger mitt i "byn" var renoverat till konferenslokal och skulle bli utmärkt för uppställning av stationerna. Med tanke på framtida aktivitet under internationella fyrhelgen var det också läge för att kolla ytterligare stations- och antennplatser. Resan hem gick lite snabbare, nu i lätt medvind. Vid 16-tiden låg kajaken åter på bilen och Jan var ganska mör i armarna efter 15

Fyren och mistlurarna.

trångt på banden men tydligen var vi eftersökta. Många vi pratade med kände någon som hade jobbat med renoveringen av fyren eller själva skänkt pengar till projektet. Webb-kameran vi hade med oss uppdaterades var 30:e sekund och man kunde se radio- och datoroperatörerna samt en skylt om vilket band vi körde på för tillfället. Detta visade sig vara en riktig succé. Många återkom igen med frågor om bilderna eller oss. Vad vi inte hade tänkt på var att även bakgrunden syntes. Många av frågorna vi fick handlade nämligen om en spade eller skyffel som stod i rummet. Under lördageftermiddagen ökade vind och sjö såpass att hemresan skulle omöjliggöras om inte vinden avtog igen innan söndag morgon. Det blev snart en rutin att kolla SMHI:s hemsida en gång i timmen.

Expeditionsdeltagarna från vänster - Marcus, Markus, Jan, Mikael och Björn.

FD-4:an som hänger mellan fyren och flaggstängen.

Björn kör från stationsplatsen i konferensrummet.

Byggnaderna står tätt på den lilla ön.

Det ska läras i tid och med fusklapp går det riktigt bra.

Kvällen erbjöd regn, skummande hav och rejäla vindar. Vi planerade i vilken ordning vi skulle packa utrustningen för att kunna köra så länge som möjligt innan det var dags för hemresa. Vi försökte köra så mycket radio det gick men CQWW gjorde det mer eller mindre omöjligt att få någon större mängd QSO:n. Markus gjorde ett tappert försök under natten men utan större resultat. Prognoserna stod sig under söndagen och framåt kvällen var det helt klart att vi skulle få tillbringa ytterligare en natt på skäret. Contesten avslutades vid midnatt så det borde finnas möjligheter till ytterligare QSO. Men någon såg en båt och vi började riva utrustningen. Så fort webb-kameran slocknade började telefonerna ringa och SMS:en komma. "Är ni på väg hem nu?". Ingen visste. Allt utom FD-4:an var nerpackat och den var på väg ner. Då fick vi beskedet att de bara var ute och kollade, det var alldeles för riskabelt att gå in i hamnen på grund av sjöhävningen. Upp med grejerna igen! Nästa försök att hämta oss skulle bli 07.00 måndag morgon. Nu var det ju klart att vi skulle bli kvar ytterligare en natt och då kom frågan upp om vi hade mat kvar. Vi började ransonera och som tur var fanns det en ur personalen kvar på ön och hon bistod med lite

bröd. Nåväl, vi fick ju mer tid att köra radio. På måndagsmorgonen ringde klockorna tidigt. Vi var laddade och utrustningen var så gott som färdigpackad, men vinden var fortfarande påtaglig. Vi såg båten men de fick vända av samma anledning som dagen innan. För mycket vatten i rörelse i en väldigt grund hamn. Ännu mera tid att köra radio alltså. Vid kl 12:00 hade sjön lugnat sig markant och solen strålade från en nästan klar himmel men vi fick vänta ytterligare några timmar tills havet hade lugnat ner sig tillräckligt. Våra flertalet försök till att lyckas lämna ön hade gjort oss till packningsproffs, vi hade rivit stationerna och packat våra saker ett antal gånger men hela tiden väntat med antennen som satt i fyren. Med en sådan suverän installation ville vi vara helt säkra på att det blev hemresa innan vi tog ner den. Vi kunde ju ha det sämre där vi satt fast på ön eller som Markus uttryckte det: "Tänk att tvingas ta semester en hel dag bara för att köra radio..." Och med CQWW över blev det ett helt annat utrymme i etern och vi kunde göra många sugna glada genom att hålla igång 80 m-stationen. Måndagen gav en hel del kontakter samt tid till beundran av naturens krafter. Hamnen liknade ett skum-

bad och försvann tidvis under vattenkaskader. Vi observerade också mindre vanliga fågelarter:

Tretåig mås, Havssula, och Gärdsmyg

Susanne från Kurs Pater Noster gav oss en guidad tur i Fyren.

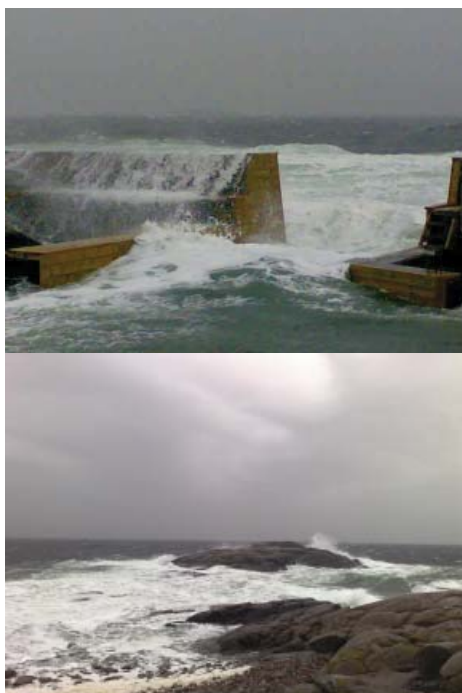
Så här nära havet var det riktigt bra take-off både på 2m och de högre KV-banden.

Jan kör några QSO:n på måndag förmiddag.

Den ursprungliga Fresnellinsen har ersatts.

På söndag eftermiddag var det uppenbart att det skulle bli svårt att ta sig hem. Redan på lördag förmiddag kunde vi beskåda havets mäktiga krafter.

Måndag eftermiddag hade sjön lagt sig, endast dyning gick över Marstrandsfjorden. Vid 16-tiden blev vi hämtade med ribbåt och ”hoppade” tillbaka till Marstrand i medsjö, även denna gång med ribbåt (tidvis i 45 knop). Vi hade lämnat mycket av utrustningen kvar på ön för senare transport in då det förväntades både skumpa och stänka en hel del. Det gjorde det också, kanske mest på grund av vår förträfflige skeppares kombinerade buskörning och sightseeing runt Marstrandsön till allas vår förtjusning. Vi tyckte alla trots allt att det var skönt att komma hem till slut och avsluta en lång men givande helg med respektive familj. Man behöver inte åka till andra sidan jorden för att uppleva ett riktigt intressant äventyr...

Tack till alla Er som trotsade QRM och körde, ropade, lyssnade och tittade på oss. Vi kommer med största sannolikhet att aktivera båda signalerna under fyrhelgen 2008, förhoppningsvis med bättre väder och fler kontakter!

Ett stort tack vill vi också rikta till våra värdar Susanne och Karl-Johan på Kurs Pater Noster utan vars välvilja och stora insats denna expedition inte varit möjlig!

Fler bilder från detta äventyr finns på sk6dw.se. Titta in där och klicka på länken Bildgalleri under ”Snabbval” och klicka sedan vidare till 2007 och 071027 SF6PN.

Titta även in på
www.paternoster-fyren.com/
www.kurspaternoster.se/kontakt.htm
wlol.arlhs.com/lighthouse/SWE312.html

Vi hörs (och syns) under fyrhelgen 2008!